

Klima – Hvad skal der ske?

- Synspunkter og forslag fra 92-gruppen i forbindelse med klimakonventionsmødet i Polen, december 2008

Verden står overfor en global klimakrise - Videnskaben, med FN's klimapanel (IPCC) i spidsen, peger på, at den globale opvarmning er en realitet, at den primært er menneskeskabt, og at konsekvenserne vil være uoverskuelige, med mindre vi handler nu.

Samtidigt viser effekterne af klimaændringerne sig i stigende grad rundt om på kloden og langt hurtigere end forventet for blot nogle få år siden. De griber allerede nu ind i mange millioner menneskers liv, og truer med om få år, at have ødelæggende virkning på det liv en stor del af verdens befolkning må leve.

Det haster derfor. Hvis det skal lykkes, at vende det globale drivhusgasudslip indenfor de næste få år som IPCC anbefaler, må der handles – og handles nu.

Derfor må de ansvarlige politikere og beslutningstagere leve op til deres ansvar og sikre de fornødne fremskridt i de internationale klimaforhandlinger. Vi må væk fra de snævre nationale egeninteresser, der præger forhandlingerne i dag, og truer med at forhindre indgåelsen af den nødvendige globale aftale på klimamødet i København i december 2009.

Klimakonventionsmødet i Poznan, Polen i december 2008 er i den forbindelse afgørende. Afgørende for at bringe de globale forhandlinger tilstrækkeligt videre frem mod en global klimaaftale i København i 2009. Uden store fremskridt i forhandlingerne i Poznan er det usandsynligt, at en tilstrækkelig og retfærdig aftale kan indgås i København.

Vi har nedenstående bud på, hvad Danmarks skal arbejde for på mødet i Poznan.

1. Ambitionen skal fortsat være at undgå farlige klimaforandringer

Ved en temperaturstigning på mere end 2 grader over det førindustrielle niveau vil der være en kraftigt stigende risiko for sammenbrud af økosystemer med masseudryddelse af arter til følge, omfattende mangel på ferskvand, som i værste fald kan ramme flere milliarder mennesker, og omfattende fødevaremangel specielt i verdens fattigste områder.

Samtidig vil der være en høj risiko for at igangsætte irreversible klimaændringer med uoverskuelige konsekvenser, herunder en afsmeltning af den grønlandske indlandsis med en

langsigtet havstigning på 7 meter til følge.¹ For tiden smelter indlandsisen og isen over Arktis langt hurtigere, end forskerne forventede for blot få år siden.

Det har i en årrække været EU's mål, at klimaændringen skal begrænses til højst 2 grader Celsius over det førindustrielle niveau. Den globale temperatur er allerede steget 0,7 grader siden starten af 1900-tallet.

For at undgå, at temperaturstigningen kommer over de 2 grader, er det nødvendigt, at den samlede koncentration af drivhusgasser i atmosfæren ikke overstiger 450 ppm - målt i CO₂ ækvivalent - hvorefter koncentrationen på længere sigt skal stabiliseres på højst 400 ppm CO₂ ækvivalent.^{2 3} IPCC's beregninger forudsætter, at kurven over det globale udslip af drivhusgasser knækkes senest i 2015, hvorefter udledningerne reduceres hurtigt.

Også hastigheden af klimaændringerne har stor betydning for, om klimaændringerne bliver farlige. Fem procent af alle økosystemer kan ikke tilpasse sig til en hurtigere opvarmning end 0,1 grad per årti. Ved en opvarmning på 0,3 grader per årti vil 15 procent af alle økosystemer ikke være i stand til at tilpasse sig, og ved 0,4 grader per årti vil alle økosystemer hurtigt blive ødelagt.⁴ Derfor skal reduktionerne i de globale drivhusgasudledninger ske så hurtigt, at hastigheden af den globale temperaturstigning bringes under de nuværende 0,2 grader Celsius per årti.

Danmark bør arbejde for, at den globale temperaturstigning holdes så langt under de kritiske 2 grader Celsius som muligt. Det betyder, at de globale udledninger må toppe senest i 2015 og derefter reduceres hurtigt - med mindst 80 procent inden 2050 i forhold til niveauet i 1990.

2. Poznan skal rykke - forhandlingerne må bringes afgørende fremad

På klimamødet på Bali i december 2007 blev det vedtaget at igangsætte en to-årig forhandlingsproces, som kulminerer med klimatopmødet i København (COP-15). Forhandlingerne foregår i to sideløbende spor dels under Kyotoprotokollen og dels under den samlede klimakonvention.

Med Kyotoprotokollen har de rige lande forpligtet sig til at begrænse udslippet af drivhusgasser. I første omgang er der aftalt bindende lofter over udledningerne i perioden 2008-12, hvor de rige lande tilsammen skal reducere deres udslip med ca. 5 procent i forhold til niveauet i 1990. Kyotoprotokollen er forberedt for aftaler om yderligere reduktioner i efterfølgende forpligtelsesperioder, og i øjeblikket forhandles der om de rige landes reduktionsforpligtelser i perioden efter 2012. Kyotoprotokollen udgør således en af hovedhjørnestejnene i den globale klimaregulering.

¹ IPCC Fourth Assessment Report, Working Group II, Summary for Policymakers.

² IPCC Fourth Assessment Report, Working Group III

³ Avoiding Dangerous Climate Change, Cambridge University Press, 2006. Chapter 28. "What does a 2°C Target Mean for Greenhouse Gas Concentrations? A Brief Analysis Based on Multi-Gas Emission Pathways and Several Climate Sensitivity Uncertainty Estimates".

⁴ Leemans og Eickhout, 2004: "Another reason for concern: regional and global impacts on ecosystems for different levels of climate change", Global Environmental Change 14, 219–228.

Parallelt hermed forhandles i klimakonventionssporet. Her er alle lande med, inklusive USA, som ikke har tiltrådt Kyotoprotokollen. Forhandlingerne her bør munde ud i en ny global aftale, som indeholder tilstrækkelige incitamenter til at engagere alle lande i klimaindsatsen, og som bygger ovenpå de rige landes reduktionsforpligtelser under Kyotoprotokollen.

En endelig aftale i København forudsætter således sideløbende fremskridt i de to forhandlingsspor, som også er delvist overlappende. Hvis der skal være tilstrækkelig forhandlingstid inden København 2009, må der vedtages en række grundlæggende principper allerede i Poznan.

Danmark bør således arbejde for, at Poznan klimatopmødet:

- fastlægger et ambitionsniveau for den kommende klimaaf tale, en såkaldt "shared vision" for klimaindsatsen på kort og langt sigt, som indeholder 2 graders målet. Dette betyder for 2020, at de rige lande samlet skal reducere deres hjemlige udledninger med 25-40 procent ift. 1990-niveauet, samtidig med at udviklingslandene skal reducere deres udslip med op til 30 procent ift. den forventede udvikling ("business as usual"). Visionen skal også fastslå per capita som den eneste retfærdige måde at fordele det udslip af drivhusgasser, som menneskeheden fortsat kan tillade sig at have, ligesom den skal omhandle indsatsen mod fattigdom og retten til udvikling. Visionen skal støtte op om "forureneren betaler"-princippet, og at de rige lande derfor må stille tilstrækkelige additionelle midler til rådighed for udviklingslandenes klimatilpasning
- vedtager principper, som kan danne grundlag for skrivning af en egentlig første forhandlingstekst på alle væsentlige områder – se afsnit 3-8 nedenfor;
- resulterer i, at der igangsættes pilotaktiviteter med henblik på at fremme globalt teknologisamarbejde, begrænse skovrydning og understøtte de fattigste landes tilpasning til klimaforandringer;
- igangsætter en egentlig revision af uhensigtsmæssige dele af Kyotoprotokollen, herunder især en forbedring af de såkaldte "fleksible mekanismer" med henblik på at sikre, at disse er additionelle og bidrager til bæredygtig udvikling (se også afsnit 3 nedenfor). Også protokollens bestemmelser om ikrafttræden og dens mekanisme med henblik på at sikre landenes overholdelse bør revideres;
- vedtager en konkret arbejdsplan for 2009, som med stor sandsynlighed kan lede til en tilstrækkelig ambitiøs aftale på COP-15;
- vedtager principper for begrænsning af udledningerne af drivhusgasser fra international fly- og skibstransport, herunder hvordan forhandlingerne under FN's klimakonvention samordnes med forhandlinger i FN's særorganisationer for søfart og luftfart, henholdsvis IMO og ICAO.

3. De rige lande skal gå forrest

Med udledninger af drivhusgasser, der per indbygger er mange gange højere end udledningerne i den fattige del af verden, er de rige lande forpligtet til at gå forrest med store udledningsreduktioner, hvis stigningen i den globale gennemsnitstemperatur skal holdes under 2 grader i forhold til præindustrielt niveau.

Derfor bør **Danmark** arbejde for, at de rige lande samlet set reducerer deres hjemlige udledninger med mindst 30 procent i 2020 og tæt på 100 % i 2050 regnet i CO₂ ækvivalent med udgangspunkt i 1990 udledningerne. Derudover skal de rige lande binde sig til at finansiere og bistå med betydelige reduktioner i udviklingslande.

Ifølge Kyotoprotokollen kan de rige lande i perioden 2008-12 få godskrevet reduktioner i drivhusgasudslip, som stammer fra projekter, de finansierer i andre lande (CDM og Joint Implementation projekter). Der er dog en række kvantitative og kvalitative problemer med disse fleksible mekanismer, som de er udformet og bragt i anvendelse i 2008-12.

Det er eksempelvis stærkt problematisk, at EU med anvendelse af alle tilladte CDM/JI-kreditter vil have et hjemligt drivhusgas-udslip i 2008-12, der kun ligger omkring 1 procent under 1990-niveau.

Danmark bør - hvis CDM-projekter fortsat skal kunne bringes i anvendelse efter 2012 - arbejde for, at sådanne projekter i givet fald skal levere reelle reduktioner udover – ikke som erstatning for - de mindst 30 % hjemlige reduktioner, som industrilandene skal forpligte sig til. Og de skal i givet fald reformeres, så den miljømæssige integritet og additionalitet i de enkelte projekter sikres samtidig med, at projekterne lever op til kravet om, at de skal bidrage til en bæredygtig udvikling. Det vil sige primært kommer de fattigste udviklingslande til gode og bidrage til at mindske fattigdommen.

Sådanne projekter må derfor ikke omfatte projekter, som degraderer økosystemer, går ud over biodiversiteten eller har andre negative miljømæssige eller sociale konsekvenser såvel på kort som på lang sigt (jvf. "Gold Standard" kriterierne)⁵.

Dette udelukker eksempelvis projekter med kulkraft, lagring af CO₂, atomkraft, store vandkraftprojekter, HFC-23-destruktion, samt store plantager i u-lande, også til brug for produktion af flydende biobrændstoffer.

Danmark bør, som et rigt land med et meget højt udslip af drivhusgasser per indbygger, vise vejen, og herunder forpligte sig til, at reducere det hjemlige drivhusgasudslip med 40 procent i 2020 i forhold til 1990.

Endelig er det centralt at sikre, at landene virkelig vil opfylde de forpligtelser, de påtager sig i aftalen. **Danmark** skal derfor arbejde for, at klimaaftalen kommer til at indeholde stærke mekanismer, som sikrer, at landene virkelig har incitament til at overholde aftalen

4. De store u-lande skal med

De rige landes udledninger af drivhusgasser udgør i dag kun omkring halvdelen af det globale udslip. Den anden halvdel udgøres af udledninger fra udviklingslande, og udslippet fra især de store udviklingslande er i hastig vækst.

For at det skal lykkes at holde den globale temperaturstigning under 2 grader Celsius, vil det som nævnt være nødvendigt, at de samlede globale udledninger af drivhusgasser bringes under

⁵ <http://www.cdmgoldstandard.org/>

kontrol, og at kurven over udslip knækkes senest i 2015. Det kræver, at alle lande medvirker aktivt. De rige lande skal gå forrest, men udviklingslandene må også bidrage. Beregninger viser, at hvis de rige lande reducerer deres udslip af drivhusgasser med 30 procent i 2020, er det nødvendigt, at u-landene samlet set holder deres udledninger 10-25 procent under "business as usual" – niveauet i 2020.⁶

Udviklingslandene er imidlertid ikke en homogen gruppe, og det fremtidige klimaregime bør tage højde for de store forskelle, der er blandt landene. De har historisk set bidraget i meget forskelligt omfang til skabelsen af klimaproblemet, og aktuelt er deres udslip målt pr. indbygger meget forskellige, ligesom nogle har langt større kapacitet til at begrænse udslippet af drivhusgasser, end eksempelvis de mindst udviklede lande (LDC'erne).

Danmark bør arbejde for, at nogle lande påtager sig egentlige bindende mål for reduktion af drivhusgasudledningerne. Det gælder lande med høj indkomst og højt udslip af drivhusgasser pr. indbygger så som Sydkorea, Singapore og Saudi Arabien.

En anden gruppe af u-lande har på grund af høj vækst, store befolkninger, omfattende skovrydning e. lign. også en vigtig rolle at spille for at få lagt låg på de globale udslip af drivhusgasser. Det gælder eksempelvis lande som Kina, Indien, Indonesien, Malaysia, Thailand, Brasilien, Mexico, Argentina, Nigeria og Sydafrika.

Nogle af disse lande har stadig meget lave udslip af drivhusgasser pr. indbygger, og det er politisk set fuldstændig uforsvarligt at kræve, at disse lande gør en større indsats for at begrænse udledningen af drivhusgasser, end de rige lande hidtil har gjort. Omvendt er der store muligheder for at gøre en indsats i disse lande, idet de endnu ikke har opbygget infrastruktur og økonomier, som er ligeså afhængige af fossile brændstoffer, som de fleste af de rige lande. Hvis disse lande vælger en anden udviklingsvej, er der også fordele for landene selv at hente i form af mindre lokal forurening og mindre afhængighed af importerede fossile brændstoffer. Heldigvis har lande som Indien og Sydafrika da også for nylig udarbejdet planer for begrænsning af deres egne udslip af drivhusgasser.

Danmark bør arbejde for, at betydende u-lande sætter egne mål for at begrænse udslippet af drivhusgasser, og at de forpligter sig til at anvende politiske instrumenter som standarder for energieffektivitet og fremme af vedvarende energi. **Danmark** bør arbejde for, at de rige lande understøtter en sådan indsats gennem positive incitament, herunder etablering af et tæt globalt samarbejde om udvikling og spredning af bæredygtig teknologi (se pkt. 5 nedenfor).

5. Globalt samarbejde om udvikling og spredning af bæredygtig teknologi

Som led i det internationale klimasamarbejde er der allerede i dag en række forskellige instrumenter, som på forskellig vis bidrager – eller kan komme til at bidrage - til at sprede

⁶ Elzen & Höhne (2008): Emission reduction trade-offs for meeting concentration targets, slide 9. Findes på: <http://www.ipcc.ch/graphics/pr-ar4-2008-06-briefing-bonn.htm>

bæredygtige teknologier. Udover CDM-mekanismen, er der etableret forskellige fonde, ligesom der er indgået aftaler om teknologi-samarbejde mellem grupper af lande.

Disse initiativer er imidlertid endnu for små og for spredte til for alvor at påvirke de meget store strømme af investeringer, som foretages i energisektoren i de rige lande såvel som de store u-lande. Der sættes i vid udstrækning fortsat på at udbygge energiproduktionen med anlæg forsynet med fossile brændsler.

Store u-lande som Kina og Indien lægger stor vægt på, at teknologisamarbejdet bliver udviklet, hvis de skal spille en aktiv rolle i bekæmpelsen af klimaforandringerne. De ønsker ikke at påtage sig forpligtelser, som blot gør dem afhængige af at importere vestlig energiteknologi. De vil være i stand til selv at producere de nye løsninger, hvilket er positivt og bør understøttes.

For at blive effektivt, skal teknologisamarbejdet ikke alene fokusere på udvikling af nye bæredygtige teknologiske løsninger eller overførsel af kendt teknologi. Der skal også lægges vægt på at opbygge kapacitet til reelt at anvende, tilpasse og videreudvikle teknologierne, ligesom myndighederne må sættes i stand til at udarbejde og implementere lovgivning mv., der fremmer et hurtigt optag af teknologierne i samfundet.

Teknologisamarbejdet bør ikke fokusere udelukkende på de store udviklingslande. Små og fattige u-lande har også behov for teknologier til at tilpasse sig klimaforandringerne og til at undgå, at ekstreme vejrforhold får katastrofale konsekvenser.

Danmark bør derfor arbejde for, at der som led i en ny global klimaafnede indgås bindende aftaler om etableringen og finansieringen af en bred vifte af globale teknologi-handlingsprogrammer, som for alvor sætter gang i udvikling, overførsel og anvendelse af bæredygtig teknologi, som reducerer udslippet af drivhusgasser og hjælper udviklingslandene med at tilpasse sig klimaændringerne.

Handlingsprogrammerne indebærer, at der sættes mål for verdenssamfundets indsats indenfor en 5-årig tidshorizont, og at det specificeres klart, hvordan de rige lande vil bidrage med finansiering, forskning mv. Det vil også fremgå, hvilke betingelser u-lande skal leve op til, hvis de ønsker at deltage i og nyde godt af denne form for teknologisamarbejde. Udviklingslandene vil med andre ord forpligtes til at skabe politiske rammebetingelser, der muliggør hurtigt optag af de nye bæredygtige teknologier i deres samfund.

Der kan eksempelvis etableres handlingsprogrammer for tørke-resistente kornsorter (ikke GMO), systemer for varsling af ekstreme vejrbegebenheder, vindenergi, solenergi, el-biler, energieffektive bygninger, energibesparelser i sektorer som stål eller cement, samt udfasning af de kraftige industrielle drivhusgasser.

Handlingsprogrammerne kan ikke stå alene. Der bør også indgås andre bindende aftaler om indsatsen for at fremme udvikling og spredning af bæredygtig klimateknologi. **Danmark** bør således arbejde for, at der indgås aftaler om:

- mindstekrav til de rige landes anvendelse af statslige midler til forskning og udvikling i disse teknologier;
- fjernelse af handelsbarrierer i de rige lande for bæredygtige teknologier, som reducerer udslippet af drivhusgasser, og indretning af handelspolitikken og den offentlige indkøbspolitik, så den fremmer hurtig spredning af disse teknologier:
- stop for anvendelse af eksportkreditter og bistandsmidler, herunder midler fra de multilaterale udviklingsbanker, på udbygning af energiforsyning baseret på fossile brændsler;
- minimumsstandarder i de rige lande for energieffektive produkter, herunder eksempelvis fly, skibe, biler og husholdningsapparater;
- deling af intellektuelle ejendomsrettigheder i forbindelse med offentligt finansieret forskning på klimaområdet og andre initiativer med henblik på at undgå, at intellektuelle ejendomsrettigheder bremser spredningen af vigtige klimateknologier.

6. Skovbevarelse i udviklingslande skal med i næste klimaaftale

Skovødelæggelser står i dag for omkring en femtedel af de menneskeskabte drivhusgasudledninger⁷. Samtidig ødelægges den beskyttelse, som store naturlige skovområder giver os mod de klimaforandringer, der allerede er i gang eller på vej. Alligevel er drivhusgasudledninger fra skove i tropenerne i dag ikke omfattet af Kyoto-protokollen. **Danmark** bør derfor gå foran i EU for at opnå en ambitiøs aftale på skovområdet – en aftale, der giver reel klimagevinst samtidig med at sociale forhold, biodiversitet og naturværdierne i skovene tilgodeses.

En forudsætning for en reel klimagevinst ved en skov-aftale er, at reduktionsindsatsen ligger ud over det, der skal til for at mindske udledningerne fra afbrændingen af fossile brændsler i de rige lande. **Danmark** bør derfor arbejde for, at en forpligtigelse på skovområdet lægges oveni de hjemlige reduktionsforpligtigelser (se afsnit 3 ovenfor).

Skove har betydning ikke blot for klimaet, men også for millioner af menneskers levebrød, for en stor del af verdens biologiske mangfoldighed og for beskyttelse af vandressourcer og jordbund. Samtidig værner naturlige skove mod naturkatastrofer som oversvømmelser, mudderskred og storme. Derfor kan man ikke blot fokusere på kulstofindholdet af de skove, en skov-aftale omhandler. **Danmark** bør arbejde for, at en skov-aftale tager de nødvendige sociale og miljømæssige hensyn, herunder at en fremtidig klimaaftale kommer til at sikre, at tiltag for at stoppe afskovningen i udviklingslandene sker i fuld overensstemmelse med FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder og andre relevante menneskerettigheds-instrumenter. Samt at oprindelige og lokale befolkninger, der vil blive påvirket af aftalen, sikres fuld deltagelse i processen med at udarbejde såvel som implementere aftalen.

⁷ Baumert, K.A., T. Herzog and J. Pershing (2005): "Navigating the numbers: Greenhouse gas data and international climate policy". Washington, DC: World Resources Institute.

Samtidig bør **Danmark** arbejde for, at biodiversiteten sikres, herunder at der skabes sammenhæng mellem arbejdet i biodiversitetskonventionen og klimakonventionen.

Danmark bør også arbejde for langsigtet monitorering af skov-aftalens effekt på selve den globale skovfældning, samt på sociale forhold og biodiversitet i de involverede lande.

7. De fattigste og mest sårbare lande skal hjælpes til at tilpasse sig klimaforandringerne

Verdens fattigste lande har mindst ansvar for klimaproblemerne, men vil blive ramt hårdest af dem, dels på grund af mange u-landes geografiske placering, og dels på grund af manglende ressourcer og kapacitet. Mange u-lande rammes dobbelt. Dels gennem de direkte effekter af klimaforandringer så som oversvømmelser og tørke, og dels ved at de, gennem en ny klimaafnate, risikerer at få mindsket deres muligheder for udvikling gennem industrialisering. En klimaafnate i København som ikke tager højde dette, risikerer at forhindre udviklingslandenes mulighed for økonomisk vækst og social udvikling.

Danmark bør derfor arbejde for en klimaafnate, der ikke skaber forhindringer, men fremmer udviklingslandenes muligheder, for at nå 2015-målene, og i den forbindelse sikrer flere midler og ressourcer til klimatilpasning og teknologioverførsel.

Selvom det er naturligt, at koordinering af klimatilpasningsinitiativer ligger på nationalt niveau, er det vigtigt at huske, at det er på det lokale niveau, iblandt de fattigste befolkningsgrupper i udviklingslandene, at effekterne af klimaforandringerne vil ramme hårdest. I den sammenhæng er det vigtigt at sikre, at indsatsen virkelig når ud til de mennesker, der har mest brug for den. Desuden har mange års erfaring med udviklingsbistand vist, at bistandsarbejdet er nødt til at bygge på lokalt ejerskab, samt at lokale befolkningers viden er central i forhold til at skabe langtidsholdbare løsninger. For at sikre kvaliteten af tilpasningsinitiativerne i udviklingslandene bør klimaafnaten derfor sikre, at udviklingen og implementeringen af disse initiativer kommer til at ske med fuld inddragelse af de berørte befolkningsgrupper.

Mange af de lande, der vil blive hårdest ramt af klimaforandringerne, har ikke ressourcer til at sætte effektivt ind i klimakonventionens forhandlinger. Som eksempel kan nævnes, at Danmark på klimamødet på Bali deltog med en delegation på 81 personer, mens Etiopien, som er et af de lande som rammes hårdt af klimaforandringer, deltog med to personer. Derfor bør EU og **Danmark** opprioritere og støtte kapacitetsopbygning af regeringer og civilsamfund i de pågældende lande, så de kan deltage aktivt i forhandlingerne.

8. Finansieringen skal sikres

Hvis det skal lykkes at holde den globale temperaturstigning under 2 grader og samtidig undgå, at verdens fattige kommer til at betale prisen for klimaforandringerne, er det afgørende at sikre, at finansieringen af den næste klimaafnate falder på plads.

Der er akut behov for ressourcer til både teknologispredning, skovbevarelse samt tilpasningsaktiviteter i udviklingslande, og de midler, der indtil videre er afsat, er langt fra tilstrækkelige.

Verdensbanken anslår for eksempel, at der er brug for i størrelsesordenen 10 og 40 mia. dollars pr år alene til at klimasikre de forventede nye investeringer i udviklingslandene⁸, mens Oxfam vurderer, at der er behov for mindst 250 milliarder kroner om året til udviklingslandene – og væsentligt mere hvis ikke der skæres drastisk i udledningen af drivhusgasser⁹. Endelig estimerer UNFCCC, at prisen for tilpasning i hele verden vil ligge mellem 250 og 850 milliarder kroner, heraf de 140-335 milliarder for udviklingslandene alene¹⁰. Samtidigt udgør det forventede samlede beløb i de tre tilpasningsfonde under klimakonventionen kun omkring 300 mio. dollars om året.^{11,12} Fondene leverer altså højst nogle få procent af de midler, der skal til på klimatilpasningsområdet.

For at sikre tilstrækkelig finansiering er det derfor nødvendigt for at oprette nye finansieringsmekanismer. **Danmark** bør arbejde for, at følgende mekanismer indarbejdes i den næste klimaaftale:

- Auktionering af udledningstilladelser. Modsat i dag, hvor udledningstilladelser normalt deles ud gratis til forurenende virksomheder, har bl.a. Norge foreslået, at en del af tilladelseerne fordeles til højestbydende via auktioner.
- En global skat på international skibsfart og luftfart – to forureningskilder som i øjeblikket ikke er omfattet af Kyoto-aftalen.

Disse mekanismer sigter mod, at forurenere skal hjælpe med at betale for gennemførelsen af en ny klimaaftale, og kan, afhængig af hvordan mekanismerne konstrueres, være med til at mobilisere en væsentlig del af den nødvendige finansiering. Men for at sikre, at det totale finansieringsbehov dækkes, er disse mekanismer nødt til at indgå i en bredere vifte af finansieringsmekanismer.

Desuden er det vigtigt, at disse finansieringsmekanismer placeres indenfor en klimaaftale i København, så det bliver en del af en samlet løsning og ikke en kombination af forskellige eksterne initiativer, som for eksempel "Climate Investment Funds" under Verdensbanken.

I forhold til behovet for investering i udviklingslandenes tilpasning til klimaforandringer afhænger behovet på langt sigt af, hvor ambitiøse reduktionsmål man kan enes om. Derfor bør **Danmark** arbejde for, at forhandlingerne om reduktionerne i drivhusgasudledninger kædes direkte sammen med tilpasning, for eksempel sådan at manglende efterlevelse af aftalte reduktionsmål udløser progressivt stigende indbetaling i tilpasningsfonde. I denne sammenhæng er det også vigtigt, at den næste klimaaftale indeholder mekanismer, der sikrer, at aftalen virkelig bliver overholdt, herunder at de midler, landene skylder til tilpasningsfondene, rent faktisk bliver indbetalt.

⁸ World Bank (2006): "Clean Energy & Development: Towards an Investment Framework", Washington, DC: World Bank, pp. 33, 143-144.

⁹ Oxfam (2007), Adapting to climate change: What's needed in poor countries, and who should pay

¹⁰ UNFCCC Dialogue Working Paper 8 (2007), Reports on the analysis of existing and potential investment and financial flows relevant to the development of an effective and appropriate international response to climate change

¹¹ World Bank (2006): "Clean Energy & Development: Towards an Investment Framework", Washington, DC: World Bank, pp. 33, 143-144.

¹² Stern, Nicholas (2006): "Stern Review Report on the Economics of Climate Change". Cambridge: Cambridge University Press.

For at sikre at verdens fattige ikke kommer til at betale regningen for klimaforandringerne, er det vigtigt, at finansieringen af klimatilpasningen ikke tages fra ulandsbistanden. Klimahensyn skal indbygges i den almindelige bistand, men klimatilpasning må ikke erstatte den. Derfor skal finansieringen til klimatilpasning være additionelle midler, og samtidig være både forudsigelige og bindende, således at udviklingslandene kan lave langsigtet planlægning og strategier for tilpasning og afdæmpning. **Danmark** bør således arbejde for, at de rige lande yder de nødvendige additionelle og forudsigelige ressourcer til klimatilpasning, som skal til for, at udviklingslandene både kan tilpasse sig de uundgåelige klimaforandringer og samtidig nå FN's 2015 mål.

I den forbindelse bør **Danmark** gå forrest og oprette en ramme med additionel bistand, blandt andet til klimatilpasning i udviklingslande, ud over den normale u-landsbistand, der igen bør hæves til 1 procent af BNI.

Dette skrift er udgivet i november 2008. Følgende organisationer, som samarbejder i og med 92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling står bag de fremførte synspunkter og forslag. Organisationerne er forskellige, og det er ikke alle, der har en mening om alt, hvad der er berørt i papiret. Tilsvarende vil nogle organisationer have tilføjelser og yderligere forslag, som de selv vil søge at fremme.

Afrika Kontakt
Care Danmark
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk International Bosætningservice
Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark
Det Økologiske Råd
FN-forbundet
Folkekirkens Nødhjælp
Greenpeace
IBIS
IWGIA
Kvindernes U-landsudvalg
Landsforeningen for Økosamfund
Mellempfolkeligt Samvirke
Natur og Ungdom
Nepenthes
Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Økonet
NOAH
Organisationen for Vedvarende Energi OVE
WWF Verdensnaturfonden